

OBSAH

PŘEDMLUVA	5
-----------------	---

1. BRITSKÉ LISTY 1998–1999: SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY, POSTOJ ČECHŮ K VÁLCE V JUGOSLÁVII A ČESKA POLITIKA	7
--	---

V prvním oddílu tohoto výboru z Britských listů přinášíme několik nejdůležitějších článků z poslední doby. Syntézou systematictější analýzy českých sdělovacích prostředků zejména za poslední rok je úvodní článek Jana Čulika „České sdělovací prostředky a občanská společnost“. Na reakcích čtenářů Britských listů je založen článek o českých postojích vůči válce v Jugoslávii. Politolog Andrew Stroehein poukazuje na obrovský politický potenciál, spočívající v nespokojenosti českého venkova, a zabývá se některými dalšími závažnými tématy.

2. VÁCLAV KLAUS, VĚDA, TECHNOLOGIE A ČESKÁ POLITIKA	55
--	----

Česká republika promarnila šanci rychle využít po pádu komunismu k hospodářskému oživení moderních informačních technologií. Do značné míry to bylo dáno nedůvěrou někdejšího premiéra Václava Klause vůči internetu a jeho nevědomostí ohledně obrovského ekonomického potenciálu světové počítačové sítě. Klausovy postoje vůči novým technologiím, domníváme se, výmluvně ilustruje tento oddíl. Najdete zde také kritické úvahy o tom, jak politikové jako Václav Klaus manipulují sdělovacími prostředky. Ukázky reakcí ODS jsou dokumentovány dopisy Britským listům od Jana Zahradila, někdejšího Klausova poradce a nynějšího stínového ministra zahraničních věcí, týkajícími se jedné nepříliš úspěšné Klausovy cesty do Londýna a klausovské kontroverze ohledně skleníkového efektu.

3. GLOBALIZACE	83
----------------------	----

Globalizace je výraz, často nyní skloňovaný i v České republice: nedávno se jí zabývalo pražské Fórum 2000 a pražští anarchisté pořádají „proti globalizaci“ poněkud neinformovaně demonstrace. Jenže globalizace je pravděpodobně nezastavitelný proces a demonstrovat proti ní připomíná neartikulované protesty dělníků v osmnáctém a devatenáctém století, když rozbíjeli stroje. Globalizace je výzva, příležitost k akci, jak vysvětlují dva příspěvky britských autorů v tomto oddílu.

4. LONDÝNSKÝ EKONOM FRANTIŠEK NEPIL: KRITIKA KLAUSOVY PRIVATIZACE 105

Londýnský odborník na kapitálové trhy a soukromé důchodové zabezpečení upozorňoval bezvýsledně od roku 1990 české činitele, že snad nejefektivnějším a ekonomicky nejprospěšnějším způsobem privatizace by bývalo zesoukromění státního majetku jeho umístěním do státem přísně regulovaných soukromých důchodových fondů. Vznikl by tak rázem v České republice stejně aktivní kapitálový trh, jaký existuje na Západě, nemohlo by dojít k propírání špinavých komunistických peněz, snížily by se daně i státní přerozdělování národního důchodu a došlo by k oživení ekonomiky. Podmínkou by ovšem byl od samého začátku pevný právní rámec, který bylo možno dovézt ze Západu. Je Nepilova metoda nerealistická? Musela Česká republika projít postkomunisticky nestabilním obdobím tunelování a podvádění? Bylo nutno připravit české občany o jejich úspory na stáří a uvalit na ně vysoké daně? Posuďte sami četbou materiálu v tomto bloku.

5. ČESKÁ HOSPODÁŘSKÁ SITUACE 127

Nedlouho po pádu komunismu svěřili čeští občané důvěru na čtyři roky Václavu Klausovi. Fascinoval je svou vizí prosperity a sliboval jim hospodářský úspěch. Od roku 1996 však začalo lidem v ČR docházet, že Klausova ekonomická politika byla nekompetentní. Hospodářství se začalo hroutit. Tento blok kriticky zaznamenává některé charakteristické nedostatky české hospodářské reformy, až po první Klausovy pokusy („baliček opatření“ na jaře 1997) situaci řešit.

6. SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY 159

Britské listy se systematicky zabývají stavem českých sdělovacích prostředků. Argumentují, že většina potíží české společnosti je důsledkem nedokonalosti českých médií. Sdělovací prostředky jsou životně důležitým nástrojem demokratické společnosti. Ta se totiž pohybuje kupředu metodou pokusu a omylu, založené na trvalé ostré a věcné společenské debatě. Pokud tato debata neprobíhá, společenské problémy narůstají. Tento oddíl se zabývá některými zásadnějšími problémy českých sdělovacích prostředků, včetně pochybné počáteční privatizace deníků, jako byla někdejší Mladá fronta.

7. TELEVIZE NOVA, VLADIMÍR ŽELEZNÝ A CENTRAL EUROPEAN MEDIA ENTERPRISES 191

Vznikem televize Nova získala Česká republika originální limonádový seriál, odehrávající se v reálném čase a světě. Televize Nova sice poskytuje velké části obyvatelstva příjemnou zábavu, zároveň však v posled-

nich pěti letech dále poškodila už předtím komunismem destabilizované ochromené civilizační povědomí České republiky. Kromě šíření primitivismu lze televizi Nova vyčítat především její bezostyšnou manipulaci naivního diváka, jejímž účelem je vydělat stůj co stůj co největší množství peněz. Britské listy jako první, zásluhou pražského odborníka na české sdělovací prostředky dr. Milana Šmida, zaznamenaly koncem roku 1996 důležitou mediální transakci, jejímž prostřednictvím umožnil Vladimír Železný firmě CME posílit svou kontrolu nad Českou nezávislou televizní společností, která provozovala Novu, a sám získal v držiteli vysílací licence, podniku CET 21, většinový šedesátiprocentní podíl. Na jaře roku 1999 se ovšem situace radikálně změnila - Vladimír Železný se z věrného spolupracovníka a obhájce firmy CME stal jejím úhlavním nepřítelem, jak to líčí úvodní text tohoto svazku, a 5. srpna 1999 televizi Nova americkým investorům odebral, čímž zjevně porušil všechny dohody, předtím uzavřené s firmou CME. Tento oddíl především zaznamenává, co se dělo s televizí Nova poté, co zrušila Rada pro rozhlasové a televizní vysílání své právo rozhodovat o vlastnických přesunech v televizi Nova a zabyvá se také postavou Vladimíra Železného.

8. CENZURA VE SVOBODNÉ EVROPĚ 261

Rozhlasové stanice Svobodná Evropa a Svoboda, které v rámci boji proti komunismu financovala původně CIA a posléze americký Kongres, nebyly skutečnými sdělovacími prostředky v pravém slova smyslu: byly především propagandistickými institucemi: cílem nebylo v první řadě informovat, ale svrhnout komunismus. Přesto byly za komunismu tyto stanice cenným zdrojem informací pro obyvatele střední a východní Evropy, zejména pokud jde o události v jejich vlastních zemích. O podstatě a zásadách fungování západních demokratických společností Svobodná Evropa a Svoboda neinformovaly efektivně: nebyly s to komunikovat skutečnost, že dynamismus západních demokracií spočívá v trvalé kritické, veřejné debatě, na niž západní společnosti pružně reagují. Svobodná Evropa a Svoboda nedokázaly posluchačům sdělit paradox, že kriticky útočit na různé aspekty demokratických společností je nedílnou součástí demokratického procesu, který udržuje demokracie při životě. Navzdory tomu všemu byla začátkem devadesátých let československá a pak česká Svobodná Evropa jedním z nejlepších sdělovacích prostředků v Československu a pak v České republice. Po přesunu české redakce z Mnichova do Prahy od 1. července 1994 se situace začala měnit. V důsledku existenční nejistoty a provládání ideologického zápalu se začala česká Svobodná Evropa některým tématům vyhýbat a příspěvky cenzurovat. Tento oddíl obsahuje soubor příspěvků, potlačených Svobodnou Evropou v letech 1994–1995.

9. TIME OUT - FEJETONY 285

Přečtěte si o cestování po Skotsku, do Francie a do Čech.